MAATALOUS

Lampaan etu nautaan verrattuna on, että karitsoja syntyy monta emoa kohden. Pässejähän keinosiemennyksellä haetaan, mutta syntyvät uuhet ovat hyvä lisäbonus. **SEMINOLOGI ANNE KONSTI, FABA**

Keinosiemennys tuo odotettua uutta verta lammaspopulaatioon

Nautapuolella jo asemansa vakiinnuttanut HH Embryo Oy vastaa kysyntään aloittamalla lampaiden ja vuohien siemennykset sekä spermakaupan.

RANTASALMI (MT)
Etenkin liharotuja kasvattavat lampurit ovat pitkään kaivanneet keinosiemennystä laajentamaan pienten rotupopulaatioiden geneettistä pohjaa. Uutta verta on saatu muutamilla eläintuonneilla, mutta niitä on byrokratian ja tautiriskien vuoksi tehty niukasti.

Keinosiemennyksestä on hakenut apua viime vuosina vain muutama tila. Yksi näistä on Putkisalon lammastila Rantasalmelta.

”Olemme dorset-rodun ainoa jalostuslampola Suomessa, joten ulkomaisen aineksen tuonti on ollut väistämätöntä”, emäntä **Susanna Nuutinen** kertoo.

Tuonti vaatii paljon paperityötä, eikä tila saa myydä spermaa muille. Siksi Nuutisenkin tuonti jäi yhteen erään, joka tuotiin Englannista yhteistyössä ruotsalaisen yhdistyksen kanssa. Yhteistyö helpotti prosessia huomattavasti.

”Sperman tuonti yksin olisi ollut valtava ponnistus.”

Tuonti kannatti. Englantilaissiemenen avulla lihakkuus on parantunut ja eläimistä on tullut raamikkaampia.

Huitin Holsteinin uusi aluevaltaus

Tänä vuonna lammastilojen mahdollisuus keinosiemennykseen helpottuu huimasti.

”Keinosiemennyksellä olemme saaneet lisää lihakkuutta ja parempaa rakennetta dorset-katraaseen”, kertoo lampuri Susanna Nuutinen Putkisalon kartanosta. Kuvassa jalostukseen valittuja keväisiä karitsoja. Edessä toinen vasemmalta on selkälihasennätykseen yltänyt Kunkku-pässi.

Lehmien siemennyksiä ja alkionhuuhteluita tuottava HH Embryo Oy innostui uudesta aluevaltauksesta ja tarjoaa pässien siementä ja siemennyksiä tulevalle astutuskaudelle.

”Meillä on luvat ja muu tarvittava valmiina, joten voimme myydä spermaa ja järjestää siemennyksiä vaikka heti”, markkinointijohtaja **Mikko Ranta** kertoo.

Tarkoituksena on kerätä spermaa kotimaisista huippupässeistä ja tuoda sitä ulkomailta. Yhtiö aikoo sekä ostaa omia pässejä että kerätä muiden omistamien pässien spermaa myyntiin. Sopivien luovuttajien etsintä on parhaillaan käynnissä.

Yhteistyössä ovat mukana Pro Agrian lammasneuvojat, Helsingin yliopiston Saaren klinikka ja kahden lammaseläinlääkärin Lammasmaailma-yhtiö.

Neuvojat etsivät sopivia pässejä sperman luovuttajiksi, Saaren klinikka tuottaa steriloituja härnäripässejä ja Lammasmaailma auttaa sperman keruussa.

Geenipankin sperma lukkojen takana

Toistaiseksi Suomessa on kerätty lampaiden spermaa vain geenipankkiin, josta sitä saa käyttää vain äärimmäisessä hätätapauksessa. Varastosta ei ole kaupallisen keinosiemennyksen kannalta hyötyä.

1980- ja 1990-luvuilla keinosiemennysyhdistykset keräsivät pässien spermaa ja kouluttivat lammas- ja vuohisiementäjiä.

Faballa on tuolta ajalta varastossa hieman siementä, mutta se ei täytä nykyisiä vaatimuksia. Kokeilusiemennys sillä tuotti Putkisalossa suomenlammasneloset, mutta karitsojen sukuja ei ole saatu linkitettyä nykypäivään.

HH Embryon avaus on siis enemmän kuin tervetullut.

”Kuuntelemme, minkälaista ainesta tilat kaipaavat ja suunnittelemme keruut ja tuonnit sen mukaan”, pässikuvastoa suunnitteleva Ranta kertoo.

HH Embryo järjestää myös lampaiden siemennykset. Jatkossa tarkoitus on, että tilat hoitavat siemennykset itse ja yhtiö on lähinnä tukena.

Tähän tähdäten syksyllä järjestetään lampaiden keinosiemennyksen toimilupakurssi.

Kurssista on Rannan mukaan paljon hyötyä, vaikka ei aikoisikaan itse siementää.

Lampurin vastuulle jää joka tapauksessa siemennettävien eläinten valmistelu sekä kiimojen tarkkailu ja yhtäaikaistaminen.

Ennakoinnin ja valmistelun rooli lampaiden siemennyksessä on suuri.

”Tilojen on sitouduttava. Kun alueena on koko maa, emme voi toimia niin, että kolmen lampaan siemennys tilataan aamulla Muhokselle ja illalla Hankoon.”

Noin puolet uuhista tiinehtyy

Jotta siemennys tuottaisi tulosta, samalle kerralle kannattaa valmistella useamman kymmenen uuhen tarkoin valittu joukko.

Osan kiima menee todennäköisesti joka tapauksessa ohi ja osa siemennetyistä ei tiinehdy.

HH Embryon tavoitteena on aluksi 50 prosentin tiinehtyvyys.

Se on realistinen, sillä Putkisalon siemennyksissä onnistumisprosentti on vaihdellut välillä 44–67.

Jatkossa HH Embryo suunnittelee myös lampaiden alkionhuuhtelujen ja -siirtojen tarjoamista.

Usko onnistumiseen lammaspuolella on luja.

”Farmarissa kyselyjä tuli todella paljon. Tänä vuonna toiveissa on ainakin kymmenkunta asiakastilaa ja ensi vuonna enemmän”, Ranta arvioi.

Ensimmäinen erä oxford down -rodun spermaa on jo välitetty Sirolan lammastilalle. Tilan emäntä **Outi Sirola** oli myös se, joka sai lehmäjalostajat innostumaan lampaista.

”Hän sai meidät sanomaan ’joo’, aiemmin olimme vain syöneet paljon lammasta”, Ranta nauraa.

Hän uskoo, että keinosiemennys voi tuoda helpotusta myös sukulinjoiltaan kapeaksi käyneelle vuohialalle.

TERHI TORIKKA

Yksityisen jalostusyhtiön rohkeus tuottaa tulosta

Intohimoisten karjanjalostajien **Hannu Huitin** ja **Mikko Rannan** jalostusyhtiö HH Embryo Oy on osoitus siitä, että rohkeus kannattaa.

Lopella sijaitsevan maitotilan yhteyteen perustetulla yrityksellä on menossa seitsemäs toimintavuosi.

Jatkuvaa kasvua

Yritys on kasvanut jatkuvasti ja samalla se on lisännyt palvelujaan.

”Nyt toiminta on vakiintunut ja meidät aletaan tuntea”, markkinointijohtaja Mikko Ranta sanoo.

Yhtiö myy spermaa sekä typpeä ja tarjoaa siemennyspalveluja ja alkionhuuhteluja sekä -siirtoja. Lisäksi se järjestää toimilupakursseja.

Toistaiseksi pariskunnan tila tuottaa myös maitoa, mutta karjaa on pienennetty ja siitä on tarkoitus luopua lähes kokonaan.

Huitti ja Ranta haluavat keskittyä hiehohotellitoimintaan ja pitää lisäksi vain lehmät, joista huuhdellaan alkioita.

Siemennysten määrä tuplaantui

HH Embryolla on noin 30 työntekijää ja lisää etsitään.

”Kun saamme uuden seminologin rekrytoitua, meillä on heti hänelle töitä täysipäiväisesti.”

Seminologien lisäksi joukossa on spermanmyyjiä ja eläinlääkäreitä. Viime vuonna HH Embryo siemensi 7 000 lehmää. Tänä vuonna luku nousee noin 15 000:een.

Toiminta on silti marginaalista, sillä valtaosan Suomen siemennyksistä hoitaa valtakunnallinen jalostusyhtiö Faba.

HH Embryon vahvimpia alueita ovat tällä hetkellä Etelä- ja Itä-Suomi, mutta kysyntää olisi runsaasti myös Pohjanmaan suunnalla.

Ranta uskoo, että kasvu on hyvien tulosten ja joustavuuden ansiota. Siemennysten uusimattomuusprosentti on yli 80.

”Teemme tätä tilojen kanssa yhteistyössä. Pienen toimijan on oltava joustava, jotta pärjää. Teemme paljon töitä ja kierrämme tapahtumissa.”

Tärkeä osa toimintaa ovat sosiaalinen media sekä jalostukseen liittyvät matkat ja tapahtumat.

Tulossa oma sonni- ja pässiasema

Vakiintuminen markkinoilla ei hidasta yhtiön kehitysvauhtia, vaan päinvastoin.

Uusin palvelu on lampaiden ja vuohien siemennys sekä spermakauppa. ”Se sopii meille hyvin, koska kokemusta pioneeritoiminnasta on muutenkin.”

Suunnitteilla on yksityisen pässi- ja sonniaseman perustaminen.

”Nautapuolelta on tullut paljon toiveita siemenen keräämisestä, ja oma tuotanto kiinnostaa myös meitä.”

Tila- ja lupa-asiat ovat jo vireillä. Lisäksi yhtiö tutustuu parhaillaan koeputkialkioiden tuotantoon, josta aiotaan tehdä kaupallista toimintaa.

TERHI TORIKKA

Kustannukset kuittautuvat nopeasti

RANTASALMI (MT)
Putkisalon lammastilan **Susanna Nuutinen** ja **Mikael Westerstråhle** ovat tilalla tehtyihin keinosiemennyksiin hyvin tyytyväisiä.

”Aloituskustannukset saatiin kuitattua jo ensimmäisenä syksynä.”

Tuorein aikaansaannos on Putkisalon Kunkku -pässikaritsa, jonka selkälihaksen ultraäänimittauksen tulos oli lammasneuvojan ultraushistorian paras, 37,7 millimetriä.

Kunkku on Putkisalossa syntyneen toisen polven keinosiemennyspässin jälkeläinen. Isän emo syntyi keinosiemennyksellä ja siemennettiin Englannista tuodulla spermalla.

”Kunkku on osoitus siitä, mihin keinosiemennyksien avulla voidaan päästä”, Nuutinen sanoo.

Hän on HH Embryon lammasalalle laajenemisesta kiitollinen.

”Nyt on toimija, joka hoitaa byrokratian. Ei ole enää mitään syitä olla siementämättä.”

Monta karitsaa yhdellä annoksella

Kannattavuutta painottaa myös lampaita Putkisalossa toimiluvalla siementänyt Faban seminologi **Anne Konsti**.

”Lampaan etu nautaan verrattuna on, että karitsoja syntyy monta emoa kohden. Pässejähän keinosiemennyksellä haetaan, mutta syntyvät uuhet ovat hyvä lisäbonus.”

Hän kuvailee esimerkin, jossa kymmenen siemenannoksen satsauksella saataisiin yksi pässikaritsa ja kolme uuhta. Spermaan sijoitettu 500 euroa voisi tuottaa myytyinä karitsoina noin 1 400 euroa.

”Keinosiemennykseen keskittyvät lammastilat voivat saada työpanokselleen hyvän palkan.”

”Suomesta voisi tulla alkiohautamo”

Konsti uskoo, että myös lampaiden alkionsiirroille olisi kysyntää.

Esimerkiksi muiden rotujen alkioita voitaisiin siirtää hedelmällisen suomenlampaan kannettavaksi.

”Korkean tilatason osaamisen Suomesta voisi tulla vaikka alkiohautomo”, Konsti visioi.

Yksi keinosiemennyksen etu on tautiriskien minimoiminen. Eläinaineksen tuominen spermana on huomattavasti turvallisempaa kuin elävien eläinten tuonti.

TERHI TORIKKA

SAARA OLKKONEN

HH Embryon asiakkuuspäällikkö Stina Kurki tarkistaa, että Putkisalon säiliössä on typpeä ja sperma-annokset ovat turvassa. Kurjella on kokemusta lampaiden ja vuohien siemennyksistä jo 20 vuoden takaa.

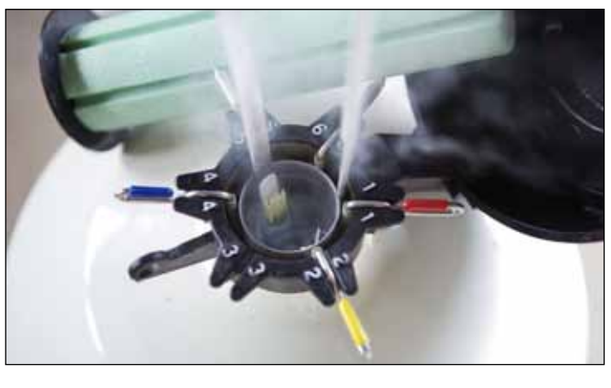

Lampaan keinosiemennykseen käytettäviä pistoletteja ja typpeen säilöttyä spermaa säilytetään tilalla.

Kestävyyttä ja monikäyttöisyyttä sekä pellolle että tienvarsien hoitoon!

ALKAEN 4 500,- sis. alv 0%

KRONE AM 203 S JA AM 243 S -LAUTASNIITTOKONEET

- Järeät öljykylpyiset hammaspyörät kestävät suuria kuormia ja takaavat ihanteellisen voimansiirron
- Kokonaan hitsattu ja kiilamainen teräpalkki takaa tarkan ja siistin leikkuujäljen
- Suora ja tarkka voimanottoakseliin kytketty voimansiirto
- Nivelakseli ja pikavaihtoterät vakiovarusteena
- Leveät, hyvin suojaavat kivisuojat
- Työleveydet 2,0 ja 2,4 metriä
- Alhainen tehontarve: 27 kW / 30 kW
- Lautasten lukumäärä: 5 kpl / 6 kpl

Kysy lisää laadukkaista Krone-niittokoneista Agrimarketista!

KRONE

Hinnat alv 0 % + toimituskulut.

Krone-työkoneet Agrimarketeista kautta maan. Lisätietoja: www.agrimarket.fi

AGRI MARKET